

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 377/2011-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. M. L., PhD., správcu konkurznej podstaty, Z., zastúpeného advokátom Mgr. S. J., Z., pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 34 Cbi/33/2007-Ká-211 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo/141/2010 z 27. januára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. M. L., PhD. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. mája 2011 doručená sťažnosť JUDr. M. L., PhD., správcu konkurznej podstaty, Z. (ďalej len „sťažovateľ“), po doplnení sťažnosti z 15. júna 2011, zastúpeného advokátom Mgr. S. J., Z.,

pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 34 Cbi/33/2007-Ká-211 z 11. novembra 2010 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obo/141/2010 z 27. januára 2011.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že sťažovateľ bol odporcom v konaní, v ktorom sa navrhovatelia žalobou podanou na krajskom súde 15. novembra 2010 domáhali, aby súd uložil sťažovateľovi ako správcovi konkurznej podstaty povinnosť vylúčiť z konkurznej podstaty úpadcu v žalobe uvedené nehnuteľnosti. Krajský súd zistil, že na Okresnom súde Rimavská Sobota je vedené konanie pod sp. zn. 8 C/206/2007, v ktorom sa navrhovatelia domáhali určenia vlastníckeho práva k totožným nehnuteľnostiam. Krajský súd preto uznesením z 11. novembra 2010 v zmysle § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku prerušil konanie až do právoplatného skončenia veci vedenej na okresnom súde. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom namietal, že všetky spory týkajúce sa majetku patriaceho do konkurznej podstaty majú byť sústredené na konkurznom súde, a preto konkurzný súd je povinný skúmať existenciu alebo neexistenciu vlastníckeho práva a sám vo veci rozhodnúť.

O odvolaní sťažovateľa rozhodoval najvyšší súd, ktorý rozhodnutím sp. zn. 5 Obo/141/2010 z 27. januára 2011 potvrdil uznesenie prvostupňového súdu.

Všeobecné súde podľa sťažovateľa porušili jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z týchto dôvodov: „a) *pre odňatie možnosti účastníka konať pre súdom, b) pre nesprávne právne posúdenie veci súdom, c) pre neoprávnené zasahovanie do autonómneho postavenia správcu konkurznej podstaty, d) pre porušenie práva domáhať sa rýchlej a účinnej ochrany práv a oprávnených záujmov, aj pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, f) pre odňatie spravodlivosti (denegatio iustitiae).*“

Porušenie základného práva podľa č. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľ „predovšetkým v konaní prvostupňového súdu, ktorý v zmysle § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p. nedôvodne a nezákonne prerušil konanie o vylučovacej žalobe z dôvodu, že na Okresnom súde v Rimavskej Sobote prebieha iné konanie (konanie o určenie vlastníckeho práva), v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre jeho rozhodnutie...

S poukazom na Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. 10. 2010, spis. zn.: 3 Cdo 150/2010, ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p. upravuje tzv. fakultatívne prerušenie konania, to znamená také prerušenie konania, ktoré nie je pre samotné konanie nevyhnutné. Súd je povinný najskôr urobiť iné vhodné opatrenia dostupnými procesnými prostriedkami a až keď tieto zlyhajú, môže konanie prerušiť. Výber, resp. voľbu súdu, ktoré z jednotlivých opatrení (napr. spojenie vecí, prerušenie konania, riešenie tzv. predbežnej otázky) slúžiacich účelu racionálnej organizácie postupu súdu pri vedení príslušného súdneho konania, je ale potrebné podriaďiť aj zákonnej požiadavke rýchlej a účinnej ochrany práv účastníkov v súdnom konaní (§ 6 O. s. p.) a použiť to opatrenie, prostredníctvom ktorého je ochrana práv účastníkov konania rýchlejšia a účinnejšia.

Rozhodujúcim hľadiskom je teda zásada hospodárnosti konania, preto prerušenie konania predstavuje vo všeobecnosti skôr výnimku ako pravidlo. Ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p. sú preto súdy povinné vykladať a uplatňovať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky (čl. 152 ods. 4). Všeobecný súd sa preto musí spravovať aj touto požiadavkou, a prijať príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote." (Nález Ústavného súdu SR spis, zn.: I. ÚS/21/2000).“.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že všeobecné súdy mu svojím konaním zároveň odňali možnosť konať pred súdom a neoprávnene zasiahli do autonómneho postavenia správcu konkurznej podstaty.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol vo veci jeho sťažnosti týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z Článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Článku 46 ods. 1, Článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn.: 5 Obo/141/2010, zo dňa 27. 01. 2011, právoplatné a vykonateľné ku dňu 23. 03. 2011 a Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k.: 34 Cbi/33/2007 - Ká - 211 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn.: 5 Obo/141/2010, zo dňa 27. 01. 2011, právoplatné a vykonateľné ku dňu 23. 03. 2011 a Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k.: 34 Cbi/33/2007 - Ká - 211 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu

(sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. Podľa názoru ústavného súdu na konanie o sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základných práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cbi/33/2007-ká-211, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je preto v týchto prípadoch subsidiárna. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07). O ochrane práva sťažovateľa, ktorého porušenie namieta, vo vzťahu ku konaniu krajského súdu mal právomoc rozhodovať v odvolacom konaní najvyšší súd. Vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cbi/33/2007-ká-211.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označeného práva postupom okresného súdu v predmetnom konaní po predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. V časti sťažnosti, ktorá smerovala proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo/141/2010 z 27. januára 2011, ústavný súd preskúmal doložené listinné dôkazy a zisťoval, či rozhodnutie o prerušení konania najvyšším súdom mohlo porušiť sťažovateľove práva.

V zmysle ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku súd fakultatívne preruší konanie, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. O prerušení konania rozhoduje súd uznesením, proti ktorému je prípustné odvolanie.

Čo sa týka prerušenia konania, ústavný súd zastáva názor, že ide o procesný postup, ktorý je zákonom dovolený, a treba ho posudzovať podľa situácie, ktorá existovala v čase, keď sa realizoval, a k posúdeniu ktorej majú zásadne lepšie predpoklady než ústavný súd všeobecné súdy. Vzťah ústavného súdu k všeobecným súdom sa riadi podľa princípu subsidiarity, ktorému zodpovedá aj to, aby ústavný súd, ak to nie je nevyhnutné, sám

neposudzoval vhodnosť a účelnosť zvoleného procesného postupu. To však ešte neznamená, že táto voľnosť je bez obmedzenia a že je ústavným súdom nekontrolovateľná. Aj ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, tak ako napokon každé zákonné ustanovenie, sa totiž musí vykladať a uplatňovať v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy).

Najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie o potvrdení uznesenia súdu prvého stupňa takto:

„Odvolateľ vo svojom odvolaní uviedol, že v zmysle ust. zákona o konkurze a vyrovnaní, platí koncentračná zásada t. j. že konkurzný súd rozhoduje nielen o konkurze, ale aj o sporoch vyvolaných a súvisiacich s konkurzom. Podľa ust. § 14 ods. 1 písm. d/ ZKV iné konania než uvedené v písmene c/ sa prerušujú. Odvolací súd sa stotožnil s názorom odvolateľa, že vecne a miestne príslušným na prejednanie vecí vyvolaných alebo súvisiacich s konkurzom okrem vysporiadania BSM, je konkurzný súd. Taktiež sa stotožnil s názorom odvolateľa, že v zmysle ust. § 14 ods. 1 písm. d/ ZKV sa iné konania prerušujú, ak správca konkurznej podstaty na pokračovanie nedá súhlas. Nemôže však súhlasiť s právnym názorom žalovaného, že spory o vylúčenie vecí zo súpisu podstaty, podľa § 19 ZKV sú spormi incidenčnými, pretože ide o excindačné žaloby.

Je nesporné, že na prejednanie incidenčných žalôb (§ 23 ZKV) sú príslušné len konkurzné súdy, pričom v tomto druhu konaní (zistenie pravosti, výšky a poradia popretej pohľadávky resp. právo na jej oddelené uspokojenie) ide o určovacie žaloby. Rovnako je konkurzný súd príslušný na prejednanie vylučovacích žalôb (§19 ZKV) t. j. excindačných žalôb. Vylučovaciú žalobu - excindačnú žalobu je však treba odlišovať od žaloby na určenie vlastníckeho práva. Zahnutím majetku do konkurznej podstaty sa nikdy nemení skutočný vlastník, tohto majetku, nech ním je úpadca alebo iná osoba. Zápisom majetku do súpisu konkurznej podstaty rovnako, ako právoplatným rozhodnutím o jeho vylúčení zo súpisu konkurznej podstaty však nemôže byť nikdy určený vlastník takéhoto majetku.

Či môže súd prvého stupňa v excindačnom konaní ako prejudiciálnu otázku vyriešiť otázku určenia vlastníctva k nehnuteľnostiam definovaných v žalobnom návrhu, je vzhľadom na skutočnosť, že ako úpadca sám deklaroval predmetné nehnuteľnosti, nevlastnil a ani neprenajímal (č. l. 91) a vzhľadom na vykonanie projektu pozemkových úprav v k. ú.

B. spracovaný zhotoviteľom T., s.r.o. B., záležitosť vyžadujúca si znalosť miestnych pomerov a napĺňa možnosti dané ust. § 109 ods. 2 písm. c/ O. s. p. t. j. že prebiehajúce konanie vedené na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn.: 8 C/206/2007 o určenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, ktorých vylúčenia sa žalobcovia v konaní sp. zn. 34 Cbi/33/2007 domáhajú, je otázkou, ktorá bude mať význam pre rozhodnutie súdu prvého stupňa. Prerúšením konania podľa ust. § 109 ods. 2 písm. c/ O. s. p. je zabezpečený spravodlivý prístup účastníkov k ochrane ich práv a záujmov. Prerušenie konania nemožno považovať za odmietnutie spravodlivosti resp. znemožnenie, aby sa o danej vylučovacej žalobe rozhodlo, pretože v predmetnej excindačnej žalobe bude prvostupňový súd po odpadnutí dôvod prerušenia konania, ďalej pokračovať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky má za to, že konanie vedené na Okresnom súde Rimavská Sobota sp. zn. 8 C/206/2007 jeho skončenie závisí od súčinnosti žalovaného správcu konkurznej podstaty t. j. jeho súhlasu na pokračovanie v konaní, čo je aj v jeho záujme vzhľadom na konkurzné konania (jeho ukončenie).

Odvolačný súd preto napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa ust. § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil.“

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd akceptovateľným spôsobom odlišil žalobu o určenie vlastníckeho práva od vylučovacej – excindačnej žaloby, ktorou sa tretie osoby domáhajú vylúčenia sporných vecí z exekúcie, na prejednanie ktorých je aj podľa názoru najvyššieho súdu príslušný konkurzný súd. Okresný súd Rimavská Sobota rieši otázku určenia vlastníctva k nehnuteľnostiam zahrnutým do konkurznej podstaty. Keďže otázka vylúčenia alebo nevylúčenia predmetných nehnuteľností závisí od určenia vlastníka sporného majetku, je aj podľa názoru ústavného súdu prerúšením konania zabezpečený spravodlivý prístup účastníkov konkurzného konania k ochrane ich práv a záujmov.

Sťažovateľ namietal „odňatie možnosti konať pred súdom“ ako súčasť základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že vo veci konal iný všeobecný súd, nemožno chápať ako odmietnutie spravodlivosti.

Sťažovateľom namietané „*neoprávnené zasahovanie do autonómneho postavenia správcu konkurznej podstaty*“ nie je súčasťou základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy ani čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podobne ani prerušenie konania konkurzným súdom pre vyriešenie predbežnej otázky, o ktorej rozhoduje iný vecne a miestne príslušný všeobecný súd, nie je v príčinnej súvislosti s namietaným „*porušením práva domáhať sa rýchlej a účinnej ochrany práv a oprávnených záujmov, ako aj pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov*“.

Ústavný súd z rozhodnutia najvyššieho súdu nezistil, že by jeho posúdenie vecí a závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Z tohto dôvodu je sťažnosť zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) (I. ÚS 241/07, II. ÚS 8/01, III. ÚS 264/05). Pokiaľ ide o namietané prietahy v konaní, ústavný súd v zmysle svojej stabilnej judikatúry uvádza, že k stavu právnej istoty, ktorý vylučuje prietahy v konaní, dochádza až po právoplatnosti konania. Preskúmaná vec je právoplatne skončená a nedochádza teda ani k porušovaniu čl. 48 ods. 2 ústavy.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom všeobecných súdov nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o neústavnom postupe a rozhodnutí všeobecných súdov a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právny názor svojím vlastným (II. ÚS 218/02, III. ÚS 419/08 a iné).

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa, bolo bez ďalšieho právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými, ktoré sa viažu na úspech v merite veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011